

Jafnréttisstefna

Hafnarfjarðarbæjar – stefna gegn mismunun

2012 – 2014

Allir eru jafnir fyrir lögnum og eiga rétt á sömu lagavernd án nokkurrar mismununar.

EFNISYFIRLIT

JAFNRÉTTISSTEFNA HAFNARFJARÐARBÆJAR

1. GRUNDVÖLLUR
2. HLUTVERK
3. FRAMTÍÐARSÝN
4. GILDI
5. STÖÐUMAT
6. FRAMKVÆMD OG ÁBYRGÐ
7. ÁRANGURSMÆLINGAR
8. MARKMIÐ OG LEIÐIR FYRIR MÁLAFLOKKA
  - 8.1 JAFNRÉTTI KYNJANNA
  - 8.2 ALDUR
  - 8.3 FÖTLUN
  - 8.4 KYNHNEIGÐ
  - 8.5 TRÚARBRÖGÐ OG STJÓRN MÁLASKOÐANIR
  - 8.6 UPPRUNI OG ÞJÓÐERNI

JAFNRÉTTISSTEFNA HAFNARFJARÐARBÆJAR – stefna gegn mismunun

Endurskoðun á jafnréttisstefnu Hafnarfjarðarbæjar hófst í ágúst 2011 en fyrri stefna var samþykkt í bæjarstjórn á árinu 2007. Bæjarráð Hafnarfjarðar tilnefndi á fundi sínum þann 25. ágúst 2011 þrjá fulltrúa í starfshóp til að vinna að endurskoðuninni. Í starfshópnum voru tilnefnd Margrét Gauja Magnúsdóttir, fulltrúi Samfylkingar, Kristinn Andersen, fulltrúi Sjálfstæðisflokks og Guðrún Ágústa Guðmundsdóttir, fulltrúi Vinstri grænna. Með hópnum starfaði Anna Jörgensdóttir, starfsmannastjóri. Starfshópurinn fundaði reglulega á haustmánuðum 2011 og drög að stefnu voru send til umsagnar í öðrum ráðum og mannauðsteymi Hafnarfjarðarbæjar.

Við endurskoðun stefnunnar frá 2007 var fljótt tekin ákvörðun um að gera ekki miklar breytingar á þeirri stefnu. Meginefni og uppbygging stefnunnar er því óbreytt frá eldri stefnu. Uppbygging stefnunnar er með þeim hætti að í upphafsköflum er tekið fram hvaða lagalegu forsendur og hugmyndafræði liggja að baki stefnunni. Síðan er fjallað um hlutverk stefnunnar út frá þríþættu hlutverki sveitarfélagsins, skerpt á framtíðarsýn bæjarfélagsins og nefnd fimm gildi sem vísa eiga leiðina til árangurs. Í framhaldinu er framkvæmd og ábyrgð stefnunnar nánar útfærð og lagðar fram tillögur að því hvernig mæla skuli árangurinn. Lagt er til að allar stofnanir og fyrirtæki bæjarins geri starfsáætlun gegn mismunun. Í lokakaflanum er markmiðum jafnréttisstefnunnar lýst og þá með hliðsjón af hinu þríþætta hlutverki.

Í stefnunni er enn frekari áhersla lögð á að um sé að ræða stefnu gegn mismunun sem tekur ekki eingöngu til jafnréttis kynjanna heldur einnig til jafnréttisstarfs í þágu annarra hópa eins og aldraðra, fatlaðs fólks, samkynhneigðra og innflytjenda. Jafnréttishugtakið er því áfram víkkað út hér til að tryggja að þessum minnihlutahópum sé ekki mismunað á grundvelli sérstöðu sinnar. Við nánari útfærslu á stefnunni er mikilvægt að hafa í huga aðferðafræði samþættingar. Samþætting gerir ráð fyrir að kynferði verði grundvallarforsenda þegar verið er að móta nýja stefnu eða taka ákvarðanir á opinberum

vettvangi. Markmiðið er að flétta sjónarhorn kynferðis (gender perspective) inn í alla stefnumótun innan samfélagsins og endurskilgreina hefðbundin hlutverk kynjanna.

Nýmæli er að finna í stefnunni varðandi kynjaða fjárhagsáætlun en skýrt er kveðið á um beitingu kynjasambættingar við fjárhagsáætlunargerð með því að gera ráð fyrir þörfum og forgangsmálum ólíkra hópa kvenna og karla. Endanlegt markmið þess er að gengið verði út frá kynjasjónarmiði á öllum stigum fjárhagsáætlunarferlisins og tekjur og útgjöld verði skoðuð í þeim tilgangi að stuðla að jafnrétti kynjanna.

Við vinnslu stefnunnar var byggt á ýmsum heimildum en þó einkum lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla 10/2008, lögum um fæðingar- og foreldraorlof nr. 95/2000, framkvæmdaáætlun ríkisstjórnarinnar um aðgerðir til að ná fram jafnrétti kynjanna og lögum um málefni fatlaðs fólks nr. 59/1992. Auk þess var tekið mið af mannréttindastefnu Reykjavíkurborgar, mannréttindasáttmála Evrópu, barnasáttmála Sameinuðu þjóðanna, samning Sameinuðu þjóðanna um réttindi fatlaðs fólks, evrópusáttmála um jafna stöðu kvenna og karla í sveitarfélögum og héruðum og annarri stefnumótunarvinnu innan Hafnarfjarðarbæjar.

Bæjarráð Hafnarfjarðarbæjar er ábyrgðaraðili jafnréttisstefnunnar og skal hún endurskoðuð eigi síðar en ári eftir næstu sveitarstjórnarkosningar.

1. GRUNDVÖLLUR

Jafnræðisregla stjórnarskrárinnar kveður á um að allir skuli vera jafnir fyrir lögum og njóta mannréttinda án tillits til uppruna, þjóðernis, litarháttar, trúarbragða, stjórnmálaskoðana, kynferðis, kynhneigðar, aldurs, efnahags, ættneris, fötlunar, heilsufars eða annarrar stöðu. Sérstaklega er kveðið á um jafnan rétt kvenna og karla. Jafnræðisregla stjórnarskrárinnar er grundvöllur jafnréttisstefnu Hafnarfjarðarbæjar.

2. HLUTVERK

Jafnréttisstefnan er opinber stefna í jafnréttismálum og er ætlað að vinna gegn allri mismunun. Henni er ætlað að taka til ólíkra hlutverka sveitarfélagsins, þ.e. í fyrsta lagi sem stjórnvalds, í öðru lagi sem atvinnurekanda og í þriðja lagi sem veitanda þjónustu.

3. FRAMTÍÐARSÝN

Hafnarfjarðarbær er jafnréttissinnað og lýðræðislegt bæjarfélag sem tryggir öllum einstaklingum jöfn tækifæri og möguleika til áhrifa og þar sem þarfir ólíkra hópa eru viðurkenndar.

4. GILDI

Ef árangur á að nást er mikilvægt að starfsmenn Hafnarfjarðarbæjar og bæjarbúar hafi fimm gildi að leiðarljósi í starfi sínu innan bæjarins og samskiptum sín á milli. Þau eru: jafnrétti, virðing, þátttaka, réttlæti og fræðsla.

Jafnrétti

Hafnarfjarðarbær leggur áherslu á að samfélagið sé jafnréttissinnað og bæjarbúum og starfsfólki bæjarins sé ekki mismunað á grundvelli sérstöðu sinnar; þ.e. vegna uppruna, þjóðernis, litarháttar, trúarbragða, stjórnmálaskoðana, kynferðis, kynhneigðar, aldurs, efnahags, ættarnis, fötlunar, heilsufars eða annarrar stöðu.

Virðing

Hafnarfjarðarbær leggur áherslu á að virðing sé borin fyrir einstaklingnum og réttur hans til að tjá sig eða tjá sig ekki um sérstöðu sína sé að sama skapi virtur. Varast ber að líta svo á að allir séu eins þó þeir tilheyri ákveðnum hópi.

Þátttaka

Hafnarfjarðarbær leggur áherslu á að allir séu virkir samfélagsþegnar. Meta skal framlag hvers og eins að verðleikum.

Réttlæti

Hafnarfjarðarbær leggur áherslu á að bæjarbúar og starfsfólk bæjarins hljóti sanngjarna og réttláta meðferð.

Fræðsla

Hafnarfjarðarbær leggur áherslu á mikilvægi fræðslustarfs til að fyrirbyggja fordóma í garð minnihlutahópa og koma í veg fyrir mismunun.

5. STÖÐUMAT

Hafnarfjarðarbær vill efla frumkvæði, nýsköpun, þekkingaröflun, ráðgjöf, fræðslu og sjálfsprottið starf sem hefur jafnrétti að leiðarljósi. Í vinnu sinni að jafnréttismálum á bærinn samstarf við hina ýmsu aðila og má þar helst nefna velferðarráðuneytið, Jafnréttisstofu, og önnur sveitarfélög.

6. FRAMKVÆMD OG ÁBYRGÐ

Stjórnendur og starfsmenn Hafnarfjarðarbæjar bera ábyrgð á að tryggja að jafnrétti allra séu virt innan stjórnkerfis bæjarins, á vinnustöðum hennar og í þjónustu, enda sé þeim gert það kleift með fjármagni og fræðslu á sviði jafnréttismála.

Stjórnendur og/eða sviðsstjórar bera ábyrgð á að:

- a) kynna stefnuna,
- b) vinna samkvæmt stefnunni,
- c) vinna starfsáætlun, sem gildir í tvö ár, gegn mismunun fyrir öll svið bæjarins, samhliða starfs- og fjárhagsáætlun,
- d) beita samþættingu kynja- og jafnréttissjónarmiða í fjárhagsáætlunarferlinu,
- e) tilnefna sérstakan jafnréttisfulltrúa á öllum sviðum og tilgreina ábyrgðar- og verksvið hans,
- f) tilkynna jafnréttisfulltrúana til bæjarráðs.

Jafnréttisfulltrúum ber að:

- a) vinna starfsáætlun gegn mismunun fyrir sitt svið og sjá til þess ásamt sviðsstjóra að hún sé sýnileg og virk í framkvæmd,
- b) fylgja eftir samþættingu kynja- og jafnréttissjónarmiða í fjárhagsáætlun hvers árs
- c) skila í lok árs greinargerð til bæjarráðs með upplýsingum um hvernig til tókst á árinu, helstu verkefni, hvað sé framundan og annað í samráði við starfsmannastjóra,
- d) sitja fundi í mannauðsteymi,
- e) ráðfæra sig eftir þörfum við bæjarráðs.

Stjórnendur skólastarfs bera ábyrgð á að:

- a) fræðsla um jafnrétti sé hluti af skólastarfi og sé nánar útfærð í skólanámskrám,
- b) námsefni mismuni ekki kynjum, vinni gegn fordómum og hafi jafnan rétt allra hópa að leiðarljósi,
- c) kennsluhættir taki mið af því fjölbreytta samfélagi sem við búum í,

- d) í náms- og starfsfræðslu sé lögð áhersla á að kynna báðum kynjum störf sem hingað til hefur verið litið á sem hefðbundin kvenna- eða karlastörf,

Stjórnendur í íþróttá-, tómsunda- og æskulýðsstarfi bera sérstaka ábyrgð á að:

- a) skipuleggja félags- og tómsundastarf með jafnrétti að leiðarljósi,
- b) tryggja að félagsamtök sem njóta aðstöðu, styrkja eða annarra gæða sem Hafnarfjarðarbær lætur í té, svo sem til íþróttaiðkunar, gæti jafnréttis í hvívetna.

Stjórnendur þjónustustofnana bera sérstaka ábyrgð á að:

- a) fyllsta jafnréttis sé gætt í þjónustu bæjarins,
- b) unnið sé markvisst gegn fordómum innan þjónustustofnana og gagnvart þiggjendum þjónustunnar.

Bæjarráð ber að:

- a) sjá til þess að stefnunni sé fylgt,
- b) vinna sérstaka starfs- og fjárhagsáætlun í jafnréttismálum,
- c) kalla eftir starfsáætlunum sviða í jafnréttismálum,
- d) kalla árlega eftir skýrslu um framkvæmd jafnréttismála Hafnarfjarðarbæjar frá öllum sviðum,
- e) kynna stefnuna og stuðla að þekkingaröflun og miðlun upplýsinga.

Starfsmannastjóra (jafnréttisfulltrúa) ber að:

- a) vinna, ásamt bæjarráði, starfs- og fjárhagsáætlun jafnréttismála,
- b) fylgja eftir ákvörðunum bæjarráðs,

- c) efla samráð innan bæjarins í þeim málum sem stefnan nær til,
- d) eiga samvinnu við stofnanir, félag og önnur sveitarfélög í málum sem stefnan nær til,
- e) eiga samráð við tilnefnda jafnréttisfulltrúa á sviðunum,
- f) efla samráð í málaflokknum innan bæjarins,
- g) eiga frumkvæði að verkefnum,
- h) standa vörð um að bæjarbúum sé ekki mismunað vegna uppruna, litarháttar, trúarbragða, aldurs, stjórnmalaskoðana, kynferðis, kynhneigðar, efnahags, ætternis, fötlunar, heilsufars eða annarrar sérstöðu.

7. ÁRANGURSMÆLINGAR

Starfsáætlanir sviða skulu innihalda mælanleg markmið.

Til að hægt sé að mæla árangurinn af jafnréttisstefnunni þarf að hlusta eftir viðhorfum stjórnenda, starfsmanna og notenda þjónustu Hafnarfjarðarbæjar. Lagt er til að framkvæmdar verði einu sinni á ári viðhorfskannanir þar sem leitað er álits þessara hópa.

Starfsmannastjóri tekur árlega saman upplýsingar um framkvæmd stefnunnar, sbr. 6. kafla.

Launakönnun á meðal starfsmanna Hafnarfjarðarbæjar skal unnin á þriggja ára fresti.

Mikilvægt er að í allri upplýsingaöflun og greiningu gagna hjá Hafnarfjarðarbæ verði upplýsingar kyngreindar, sbr. 16. gr. jafnréttislaga, en jafnframt alltaf greindar eftir þeim hópum sem stefnan nær til þegar því verður við komið. Hafnarfjarðarbær einsetur sér að miðla skipulega innan bæjarins þeirri þekkingu sem bærinn aflar sér og nýta hana til að bæta þjónustu, vinna gegn fordómum, efla jafnrétti á vinnustöðum og fræða bæjarbúa.

8. MARKMIÐ OG LEIÐIR FYRIR MÁLAFLOKKA

Meginmarkmið jafnréttistefnunnar er að koma í veg fyrir hvers kyns mismunun. Málaflokkarnir sem um ræðir eru: jafnrétti kynjanna, aldur, fötlun, kynhneigð, trúarbrögð og stjórnmalaskoðanir, uppruni og þjóðerni.

8.1 JAFNRÉTTI KYNJANNA

Óheimilt er að mismuna fólki vegna kynferðis. Í lögum um jafna stöðu og jafnan rétt kvenna og karla segir að markmið laganna sé að koma á og viðhalda jafnrétti og jöfnum tækifærum kvenna og karla og jafna þannig stöðu kynjanna á öllum sviðum samfélagsins. Allir einstaklingar skulu eiga jafna möguleika á að njóta eigi atorku og þroska hæfileika sína óháð kynferði.

8.1.1 Stjórnkerfið

Markmið:

Að treysta lýðræðislega stjórnun bæjarins með því að leitast við að þátttaka og áhrif karla og kvenna sé sem jöfnust og að jafnt tillit sé tekið til sjónarmiða og þarfa bæjarbúa óháð kyni.

Leiðir:

1. Við skipan í nefndir, ráð og stjórnir á vegum bæjarins skal hafa hlutföll kynja 2:3 í fimm manna nefndum og 1:2 í þriggja manna nefndum.

2. Jafnrétti kynja skal haft að leiðarljósi þegar valdir eru fulltrúar í vinnuhópa til undirbúnings stefnumótunar og meiriháttar ákvarðana.
3. Við gagnaöflun og annan undirbúning ákvarðana sem áhrif geta haft á stöðu kynjanna skal leitast við að taka mið af þörfum og viðhorfum beggja kynja og greina afleiðingar þeirra með tilliti til jafnréttis.
4. Öll starfsemi Hafnarfjarðarbæjar skal taka mið að því markmiði bæjarins að vinna gegn kynbundnu ofbeldi; andlegu, líkamlegu jafnt sem kynferðislegu.

8.1.2 Starfsmenn

Markmið:

Að tryggja að konur og karlar njóti jafnréttis á vinnustöðum Hafnarfjarðarbæjar.

Leiðir:

1. Í öllum auglýsingum á vegum stofnana og fyrirtækja Hafnarfjarðarbæjar skal gæta jafnréttis kynjanna sbr. 26. gr. jafnréttislaga. Atvinnuauglýsingar skulu að jafnaði vera kynhlutlausar, en sé um að ræða störf þar sem hallar á annað kynið skal vekja athygli á því markmiði jafnréttisstefnunnar að jafna kynjaskiptingu innan starfsgreinar.
2. Öll störf hjá Hafnarfjarðarbæ ber að auglýsa, nema um tímabundnar ráðningar eða tilfærslu í starfi sé að ræða. Við tilfærslu í starfi skal að öllu jöfnu auglýsa stöðuna innanhúss. Jafnréttissjónarmið skulu metin til jafns við önnur sjónarmið þegar

ráðið er í stöður hjá Hafnarfjarðarbæ. Umsækjandi af því kyni sem er í minnhluta í viðkomandi starfsgrein skal að öðru jöfnu ganga fyrir við ráðningu þegar hann er jafnhæfur eða hæfari.

3. Konur og karlar skulu njóta sambærilegra kjara og réttinda. Greiða skal konum og körlum jöfn laun fyrir jafnverðmæt og sambærileg störf. Hæfnis- og árangurslaun og aðrar ákvarðanir sem hafa áhrif á kjör skulu byggjast á málefnalegum forsendum, óháð kyni. Hafnarfjarðarbær telur að launaleynd sé ein af uppsprettum kynbundins launamunar og að henni beri því að útrýma hvar sem hún kann að vera til staðar, sbr. 19. gr. jafnréttisлага.
4. Vinnuáætlunir skulu taka mið af þörfum beggja kynja. Við úthlutun verkefna, tilfærslur í störfum og uppsagnir skal þess gætt að kynjum sé ekki mismunað. Starfsþróun og símenntun skal nýta til aukins jafnréttis kynja á vinnustað.
5. Hafnarfjarðarbær vill nýta kosti sveigjanleika á vinnustað til að auðvelda starfsfólki að samræma einkalíf, fjölskylduábyrgð og starf og stjórnendum að mæta breytilegum þörfum starfseminnar. Starfsfólk skal eiga kost á sveigjanlegum vinnutíma, hlutastörfum eða annarri hagræðingu vinnutíma eða vinnuskipulags þar sem því verður við komið og hentað getur bæði starfsmanni og starfsemi.
6. Kynferðisleg áreitni er með öllu óheimil á vinnustöðum bæjarins. Vísað er til 2. gr. jafnréttisлага um skilgreiningu á kynbundinni og kynferðislegri áreitni. Sé yfirmanni eða trúnaðarmanni gert viðvart um slíka hegðun ber viðkomandi, í samráði við forstöðumann að binda endi á hana. Þolandi skal engan skaða bera af ráðstöfunum sem gripið er til í því skyni. Alvarleg eða endurtekin áreitni varðar áminningu eða brottrekstri úr starfi.

8.1.3 Þjónusta

Markmið:

Að flétta jafnréttissjónarmið saman við þjónustu Hafnarfjarðarbæjar þannig að hún ýti undir jafnrétti meðal íbúa bæjarins bæði á vettvangi fjölskyldu og atvinnulífs sem og á öðrum vettvangi samfélagsins.

Leiðir:

1. Karlar og konur eigi jafnan aðgang að þjónustu bæjarins. Við ákvarðanir um tilhögun þjónustu skal tekið mið af þörfum beggja kynja og áhrifum hennar á stöðu kvenna og karla.
2. Allt uppeldis- og tómstundastarf, menntun og fræðsla sem fram fer á ábyrgð Hafnarfjarðarbæjar og stofnana hans skal hafa jafna stöðu kynjanna að leiðarljósi. Jafnréttisfræðsla skal fara fram á öllum skólastigum. Börnum og unglíngum skal veitt hvatning til að rækta hæfileika sína og persónuþroska án tillits til hefðbundinna staðalmynda kynjanna. Fræðsluyfirvöldum í Hafnarfirði og stjórnendum félags- og tómstundastarfs ber að leitast við að styrkja jákvæða kynímynd stúlkna og pílta og vinna gegn skaðlegum áhrifum klámvæðingar meðal unglínga.
3. Styrkir Hafnarfjarðarbæjar til félagasamtaka eru bundnir því skilyrði að kynjum sé ekki mismunað. Bæjarráð getur krafist viðtakanda styrks um greinargerð um ráðstöfun hans til að fylgjast með því að hann sé nýttur á jafnréttisgrundvelli.
4. Öllum nefndum og ráðum bæjarins, sem auglýsa styrki til umsóknar, er skylt að gæta jafnréttissjónarmiða við úthlutun þeirra.

8.2 ALDUR

Óheimilt er að mismuna fólki vegna aldurs. Slík mismunun á sér helst stað gagnvart þeim yngstu og þeim elstu. Framlag hvers og eins skal metið að verðleikum án tillits til aldurs. Varast ber að líta svo á að allir séu eins þó að þeir tilheyri ákveðnum aldurshópi.

8.2.1 Stjórnkerfið

Markmið:

Að tryggja að tillit sé tekið til sjónarmiða og þarfa bæjarbúa á öllum aldri.

Leiðir:

1. Við undirbúning ákvarðana sem haft geta áhrif á fólk vegna aldurs skal taka mið af þörfum og viðhorfum fólks á mismunandi aldri.
2. Þegar verið er að undirbúa ákvarðanatöku sem hefur sérstök áhrif á ákveðna aldurshópa skal hafa samráð við fulltrúa viðkomandi hópa.
3. Þegar gerðar eru ráðstafanir sem varða börn skal það ávallt hafa forgang sem er barninu fyrir bestu.

8.2.2 Starfsmenn

Markmið:

Að tryggja að fólki sé ekki mismunað á vinnustöðum Hafnarfjarðarbæjar vegna aldurs.

Leiðir:

1. Starfsmönnum Hafnarfjarðarbæjar standi til boða símenntun og starfsþróun, óháð aldri.
2. Hafnarfjarðarbær gæti þess að skapa jákvætt og gott andrúmsloft sem er laust við fordóma og klisjur er tengjast aldri.
3. Þegar því er við komið geti starfsmenn samið um starf við hæfi, minnkað starfshlutfall og/eða sveigjanleg starfslok þegar aldurinn færast yfir.
4. Tryggja skal að starfsfólki sé ekki mismunað vegna barneigna.

8.2.3 Þjónusta

Markmið:

Að tryggja jákvætt og uppbyggilegt viðhorf til allra aldurshópa sem njóta þjónustu bæjarins.

Leiðir:

1. Taka skal tillit til þess að þarfir fólks fyrir þjónustu eru mismunandi eftir aldurs skeiðum.
2. Gæta þarf þess að bæjarbúar eigi jafnan aðgang að þjónustu bæjarins, óháð aldri, svo fremi sem þjónustan er ekki miðuð við ákveðna hópa, s.s. barna- og

unglingastarf. Við ákvarðanir um tilhögun þjónustu skal taka mið af þörfum allra aldurshópa.

3. Öll þjónusta við aldraða og börn og ungmenni sem er á ábyrgð Hafnarfjarðarbæjar skal hafa jafna stöðu kynjanna að leiðarljósi.
4. Tryggja skal börnum vernd fyrir hverskonar ofbeldi, vanrækslu og misnotkun.
5. Í öllu barna- og unglíngastarfi bæjarins veiti hæfir starfsmenn börnum umönnun og vernd og sjái til þess að öryggi þeirra sé eins og best verður á kosið. Þess sé gætt að fjöldi starfsmanna sé nægur til að tryggja það.

8.3 FÖTLUN

Fatlað fólk hefur sama rétt til þátttöku í samfélaginu og ófatlaðir. Að auki hefur fatlað fólk sérstök réttindi umfram ófatlaða sem eru tilkomin vegna fötlunar þeirra. Réttaröryggi er því sérstaklega mikilvægt fyrir þennan hóp, helst vegna þess að fatlaði fólk eru minnihlutahópur sem er oftar en ekki háður opinberri þjónustu vegna fötlunar sinnar. Í stefnu þessari er fötlun skilgreind í sinni víðustu merkingu og tekur til hreyfi- og skynhamlana, andlegra veikinda, sértækra námsörðugleika og tímabundinna líkamlegra og sálrænna vandamála sem áhrif hafa á athafnir daglegs lífs.

8.3.1 Stjórnkerfið

Markmið:

Að gera fötluðu fólki kleift að taka virkan þátt í hafnfirsku samfélagi og tryggja að það hljóti sanngjarna og réttláta meðferð.

Leiðir:

1. Við stefnumörkun og ákvarðanatöku er varða fatlað fólk sérstaklega skal hafa við þau samráð.

8.3.2 Starfsmenn

Markmið:

Að tryggja rétt fatlaðs fólks á vinnustöðum Hafnarfjarðarbæjar og skapa fordómalaust andrúmsloft í garð fatlaðra einstaklinga í starfi.

Leiðir:

1. Fatlaður umsækjandi skal njóta forgangs í störf hjá bænum sé hann jafnhæfur eða hæfari en aðrir umsækjendur, sbr. 32. gr. laga um málefni fatlaðs fólks nr. 59/1992. Fatlaðir einstaklingar skulu njóta sömu kjara og ófatlaðir, sbr. 1. grein í lögum um málefni fatlaðra nr. 59/1992.
2. Hæfnis- og árangurslaun og aðrar ákvarðanir sem hafa áhrif á kjör starfsmanna bæjarins skulu byggjast á málefnalegum forsendum án tillits til fötlunar viðkomandi.
3. Við ráðningu fatlaðs starfsmanns ber að sjá til þess að hann fái viðeigandi starfsaðstöðu.
4. Gæta þarf þess að fatlaður starfsmaður njóti símenntunar og starfsþróunar að sama marki og aðrir starfsmenn.

8.3.3 Þjónusta

Markmið:

Að tryggja að fatlað fólk eigi jafnan aðgang að þjónustu og ófatlaðir.

Leiðir:

1. Þegar þjónusta er skipulögð skal gæta þess að hún taki mið af þörfum ólíkra hópa fatlaðs fólks af báðum kynjum. Opinberar byggingar þurfa að vera aðgengilegar fyrir alla, óháð fötlun, sbr. lög um málefni fatlaðs fólks nr. 59/1992. Tryggja þarf fötluðu fólki upplýsingar um réttindi sín.
2. Allt uppeldis- og tómstundastarf, menntun og fræðsla á vegum bæjarins taki mið af þörfum fatlaðs fólks af báðum kynjum.

8.4 KYNHNEIGÐ

Óheimilt er að mismuna fólki vegna kynhneigðar. Varast ber að ganga út frá því að allt fólk sé gagnkynhneigt.

8.4.1 Stjórnkerfið

Markmið:

Að tryggja að allir geti tekið virkan þátt í hafnfirsku bæjarsamfélagi og hljóti sanngjarna og réttláta meðferð, óháð kynhneigð.

Leiðir:

1. Við undirbúning ákvarðana sem varða sérstaklega samkynhneigða, tvíkynhneigða og/eða þá sem hafa gengið í gegnum leiðréttingu kyns skal haft samráð við hagsmunasamtök þeirra.

8.4.2 Starfsmenn

Markmið:

Að tryggja að ómálefnalegum ástæðum sé ekki beitt gegn samkynhneigðum eða tvíkynhneigðum starfsmönnum bæjarins við ráðningar, uppsagnir og ákvarðanir um kjör.

Leiðir:

1. Starfsfólk leggi sig fram um að skapa andrúmsloft sem sé laust við fordóma gagnvart samkynhneigðu og tvíkynhneigðu samstarfsfólki.

8.4.3 Þjónusta

Markmið:

Að tryggja að samskipti starfsmanna og þeirra sem njóta þjónustunnar sé byggt á gagnkvæmri virðingu og starfsfólk gangi ekki út frá því sem vísu að allir séu gagnkynhneigðir.

Leiðir:

1. Allt uppeldis- og tómsundastarf, menntun og fræðsla taki mið af því að þátttakendur geti verið samkynhneigðir, tvíkynhneigðir eða gagnkynhneigðir. Ólíkar kynhneigðir fólks séu ræddar kinnroðalaust og fræðsluefni lýsi alltaf fjölbreytileika mannlífsins þegar því verður við komið.

8.5 TRÚARBRÖGÐ OG STJÓRNMÁLASKOÐANIR

Óheimilt er að mismuna fólki vegna trúar- eða stjórnmálaskoðana og varast ber að líta svo á að allir sem aðhyllast ákveðna trú eða stjórnmálaskoðun séu eins.

8.5.1 Stjórnkerfið

Markmið:

Að tryggja að Hafnarfjarðarbær sýni trú og skoðunum bæjarbúa virðingu og umburðarlyndi.

Leiðir:

1. Við undirbúning ákvarðana sem snerta ákveðna trúarhópa sérstaklega skal haft við þá samráð.

8.5.2 Starfsmenn

Markmið:

Að tryggja að Hafnarfjarðarbær geri ekki upp á milli starfsmanna bæjarins í kjörum vegna ómálefnalegra ástæðna og komi fram við starfsmenn sína af virðingu, óháð trúar- og stjórnmálaskoðunum.

Leiðir:

1. Allir starfsmenn bæjarins bera ábyrgð á að skapa andrúmsloft sem er laust við fordóma.
2. Virða ber rétt fólks til að tjá sig um trúar- og stjórnmálaskoðanir sínar en ástundun þeirra má þó ekki trufla starfsemi á vinnustað.

8.5.3 Þjónusta

Markmið:

Að tryggja að allir eigi jafnt aðgengi að þjónustu Hafnarfjarðarbæjar og að mismunandi stjórnmálaskoðanir eða afstaða til trúarbragða á hverjum tíma hafi ekki áhrif á hvernig komið er fram við viðskiptavini.

Leiðir:

1. Í uppeldis- og tómstundastarfi, menntun og fræðslu á vegum bæjarins skal tillit tekið til ólíkra siða er tengjast mismunandi trúarbrögðum. Mikilvægt er að ekki sé gengið út frá því að allir aðhyllist sömu trú þó að hefðbundnar trúarhátíðir lútersku kirkjunnar séu haldnar hátíðlegar. Trúarbrögð mannkyns séu kynnt með

kennslufni og í því sé fjölbreytileika mannlífsins alltaf lýst þegar því verður við komið.

2. Þjónusta bæjarins skal einkennast af jákvæðum samskiptum og gagnkvæmri virðingu, óháð stjórn mála- eða trúarskoðunum fólks. Unnið skal að því að útrýma fordómum sem grundvallast á trúar- eða stjórn mála skoðunum.

8.6 UPPRUNI OG ÞJÓÐERNI

Óheimilt er að mismuna bæjarbúum vegna uppruna þeirra, litarháttar, þjóðernis, menningarlegs bakgrunns eða vegna hvers kyns flokkunar sem byggð er á kynþáttahyggju. Varast ber að flokka alla sem falla undir þessar skilgreiningar sem einn hóp.

8.6.1 Stjórnkerfið

Markmið:

1. Að tryggja að allir geti verið virkir þátttakendur í samfélaginu og hljóti sanngjarna og réttláta meðferð, óháð uppruna.

Leiðir:

Leita skal eftir sjónarmiðum hagsmunaaðila og/eða fagaðila við stefnumótun og ákvarðanatöku sem þá varðar sérstaklega.

8.6.2 Starfsmenn

Markmið:

Að tryggja starfsmönnum Hafnarfjarðabæjar af erlendum uppruna jafnræði og jafnrétti á við aðra starfsmenn bæjarins og gæta þess við ráðningar og ákvarðanir um kjör starfsmanna bæjarins að ekki ráði ómálefnalegar aðstæður.

Leiðir:

1. Innflytjendur njóti jafnréttis í hvívetna í ráðningarferli og í öllum kjörum og réttindum. Þeir njóti hæfni sinnar og fái störf í samræmi við hana. Innflytjendur sem sækja um starf hjá bænum eða starfa þar nú þegar njóti leiðbeiningar við að láta meta þá menntun sem þeir hafa aflað sér utan Íslands.
2. Hafnarfjarðarbær komi í veg fyrir mismunum hvað varðar starfsaðstæður, starfsþróun og símenntun fólks af erlendum uppruna. Innflytjendur og fólk af erlendum uppruna njóti jafnra tækifæra á við aðra starfsmenn til starfsframa og starfsþróunar.
3. Innflytjendum sé gefinn kostur á starfstengdu íslenskunámi eftir því sem þörf er á og fái fræðslu um starfsáætlun, þjónustumarkmið og menningu vinnustaðarins.
4. Á vinnustöðum bæjarins sé unnið gegn fordómum gagnvart starfsfólki vegna uppruna, litarháttar, þjóðernis eða menningarlegs bakgrunns, m.a. með fræðslu þegar þess er þörf.

8.6.3 Þjónusta

Markmið:

Að tryggja að innflytjendur og fólk af erlendum uppruna eigi greiðan aðgang að þjónustu bæjarins og fái tækifæri til að rækta menningu sína.

Leiðir:

1. Þegar þjónusta á vegum bæjarins er skipulögð skal sérstaklega taka mið af þörfum innflytjenda.
2. Veita skal túlkþjónustu í viðtölum, t.d. hjá ráðgjöfum og í foreldrastamtölum, þegar þess er þörf.
3. Allt uppeldis- og tómstundastarf, menntun og fræðsla á vegum bæjarins taki mið af þörfum barna af erlendum uppruna og veiti þeim sérstakan stuðning og íslenskukennslu til þess að þau fái notið þessa framboðs bæjarins til jafns á við önnur börn.
4. Fjölbreytni og margbreytileiki samfélagsins hljóti kynningu í starfi með börnum og ungmennum og þeim gefið tækifæri til að kynna heimameningu sína og móðurmál.
5. Stofnanir Hafnarfjarðarbæjar búi til aðgengilegt og auðskilið upplýsingaefni um þjónustu bæjarins á tungumálum þeirra hópa sem fjölmennastir eru í Hafnarfirði. Hér er átt við vef, bæklinga og auglýsingar þegar það á við.
6. Starfsfólk leggi sig fram um að skapa andrúmsloft sem sé laust við fordóma í garð einstaklinga vegna uppruna, litarháttar, þjóðernis eða menningarlegs bakgrunns.

